

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

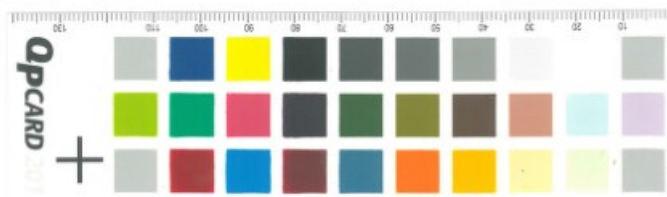
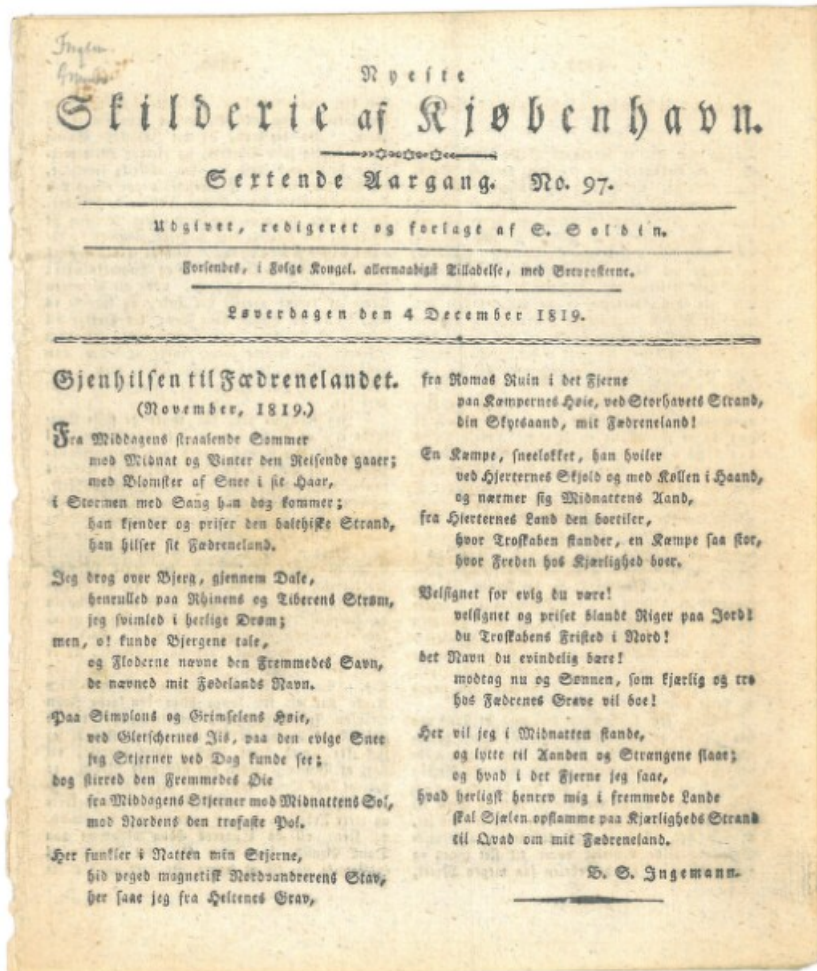
Titel: Den ny Udgave af Snorros Edda

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Den ny Udgave af Snorros Edda", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1819_348-txt-shoot-idm104/facsimile.pdf (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

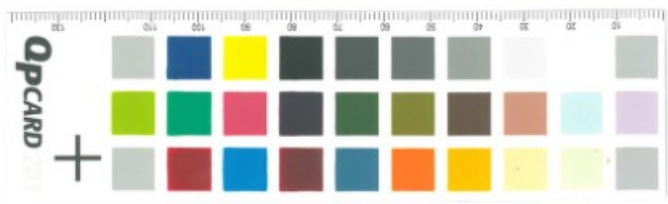
Den ny Udgave af Snorros Edda.

Lange var det et forgløvet Onke blandt Vennerne af Herdend, at see den proaiske Edda, samt Skalde, fuldstændig og nøiagtig udgivet. Minde Lytt end jeg kan dog Ingen have til at nedfætte den gamle Udgaves Værd, og hærmelig var det at høre, hvor haant mangen En led om Hersens Edda, som dog af den havde af sin Ausbeem, og Kulde vel baret sig for at gjøre Nogen til hvad han formaade. Tvertimod, jeg mener, at ikke selv den fuldkomne ny Udgave kan hos uvidlige Mænd formindstke Riisligheden til den gamle, men her netop minde os om dens usfæte reerlige Fortjeneste; thi hvad er det, at man 1819, efter saa mange Forberedelser, nu, da Edda er vorden med Nye navnkundig, ei blot i alle de Nordiske Riger, men selv, trods Aelung, Schilper og Kilde, i hele det lærde Indland, hvad er det da at forankalte en Udgave, i mod hvad det 1665 var, da, udenfor Island, de Mænd vare snart talte, som kjendte Nogen af Noen, end sig de som visste eller vil i vide Nogen af dens Indhold at sig? Godt og glædeligt er det tilvisse, at alle Kildeens til Old-Kundskab oplades og renses; men det første Forsøg, som odenbar ovede de følgende, har dog vist holdes haat i Nere, maaret det var, hvad det nødvendig maatte v... haist ufuldkomment; og det Eneste jeg ders for veed at ublaete paa vor Landsmænds Profesors Noffs prisfælige Arbeide, er, at han i Fortalen til den Stockholmiske Udgave, som han har beserget, kan med Schilpers værdige Spot anmærker Nefens fortjenstlige Idræt; med den Mænds Spot, hvis Udgave af Nefers, Efterlægten dog neppe vil sætte haat over Nefens af Edda.

Men, som sagt, hvem der, med Forstand paa hvad Tolen er om, betragter Nefens Edda, hardt ad som et Underværk i sin Tid, maa ogsaa nødvendig med taknemmelig Glæde modtage Noffs: et Værk, der kommer som det var kaldet, paa en Tid, da man haade har Trang, Lytt og Lyne vil at berygte det. I Nefens Dage, indseer man let, at selv den alernøiagtigste Udgave paa Grund Sprøget, vilde ventelig vorer til set ingen og alienfæidit ei til hundrede delen saa megen Nytte,

som den maadelige Text, ledsaget af en maadelig Overføttelse paa alle Dagleerdes Tungemaal vi Karin. Nu derimod, da det Islandiske Sprøget finder daglig flere Værker, og efterat Hjelpemidlerne dertil ved Noff ere saa anseelig foregede, nu kan der, i denne Henseende, neppe times dem dog lærde Verden noget Bedre, end at de Mindemærker paa Nordens Oldsprøget, som fortjene at see Lytt, saa hurtigt, som muligt, udgives i fulstændig og nøiagtig, uden at Tiden spildes med at pønsje paa Overføttelse og Anmærkninger; thi hvad vi trænge til, er, uden olt formegen Noie at kunne oversee det Hele, og forvisse os om, hvad de Gamle have sagt; det Øvrige vil komme af sig selv, og, naturligvis, gennem Skærildens, komme langt reure og bedre, end den bedste Fortøller i sin Enligbed, med al den ham muelige Fild og Indsigt, maaret at fremføre det.

Jeg veed det vel, saa tænke de fleste Dage lærde ei, og derfor maa vi, blandt Andet, vel endnu en god Grund vente paa Commissions Udgaven af Velupa og Havamal; men soledes tænker jeg, foruden min Ringhed, Professor Noff, og den Tænkmænde maa vi talke for, at vi tois modigere kan vente paa enenante Sange i Danmark, da de, ved Noffs Hilsand, alt i Fior hos vore Naboer saae Lytt. Denne Tænkmænde skyde vi fremdeles Været, jeg gæds Pænnen, for forelig at anmeldte, og som i Aar er udfems met under Titelen: Snorrs Edda sammt Skaldg oc Parmed fylgiandi Rigiördom. Eptis güm-lum Skinnbökuum utgefn af R. Kr. Rask. et Værk, der, naar det, for sin Udgivelse, fulde været giennemarbeidet, neppe var kommet i vor Tid. - Vel sandt, taalmodigere selv end Noffs Kræfte har alt for længe siden den lærde John Olavsen fra Grunnovik, maifommelig i trende Folia-Bind bearbeidet Værket; men, kiøndt jeg just ikke, med Prof. Noff i hans Fortale, vil sig, at Videnskriigheden har affrætte Nogen, fra det at søge Oplysning, vilde det dog sandfænlige visis koste sigesaa megen Tid og Fild at forfætte og rette Arbeidet, som at gjøre det paa fri Haand, og frent vil da Snorros Edda udfomme paa Dansk Grund, hvis man ikke i det Mindste vil indfævne sig til at levere den med en blot for

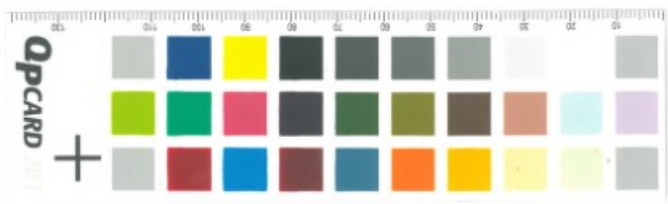
Den ny Udgave af Snorros Edda.

Lange var det et forgløvet Onske blandt Vænerne af Hedenold, at see den prozaiske Edda, samt Skalda, fuldstændig og nøiagtig udgivet. Vindes Lyst end jeg kan dog Ingen have til at nedfætte den gamle Udgaves Værd, og hærmælt var det at høre, hvor haant mængen En led om Hørens Edda, som dog af den havde af sin Værd, og Kulde vel baret sig for at gjøre Nogen til hvad han formaade. Tvertimod, jeg mener, at ikke selv den fuldkomne ny Udgave kan hos villdige Mænd formindstke Kjærligheden til den gamle, men her netop minde os om dens usfætreelige Fortjeneste; thi hvad er det, at man 1819, efter saa mange Forberedelser, nu, da Edda er vorden med Hørens navn kundig, ei blot i alle de Nordiske Riger, men selv, trods Kærlung, Schjæper og Kilde, i hele det lærde Land, hvad er det da at foranstalte en Udgave, imod hvad det 1665 var, da, udenfor Island, de Mænd vare snart talte, som kjendte Nogen af Noen, end sig de som visste eller vil i vide Nogen af dens Indhold at sig? Godt og glædeligt er det tilvisse, at alle Kildernes til Old-Kundskab oplades og renses; men det første Forsøg, som odenbar ovede de følgende, har dog vist holdes haire i Hørens, maaret det var, hvad det nødvendig maarte v., haist ufuldkomment; og det Eneste jeg ders for veed at ublaete paa vor Landsmands Profesors Noffs prisfælige Arbeide, er, at han i Fortalen til den Stockholmske Udgave, som han har besæret, kan med Schjæpers værdige Spot anmærker Hørens fortjenstlige Jæret; med den Mænds Spot, hvis Udgave af Hørens, Efterlægten dog neppe vil sætte haire over Hørens af Edda.

Men, som sagt, hvem der, med Forstand paa hvad Tolen er om, betragter Hørens Edda, hardt ad som et Underværk i sin Tid, maa ogsaa nødvendig med taknemmelig Glæde modtage Noffs: et Værk, der kommer som det var kaldet, paa en Tid, da man haade har Trang, Lyst og Lyne vil at bærte det. I Hørens Dage, indseer man let, at selv den alernuigtigste Udgave paa Grundt sproget, vilde ventelig vorer til set ingen og alienfædte ei til hundrede delen saa megen Nytte,

som den maadelige Text, ledsaget af en maadelig Overføttelse paa alle Døglærdes Tungemaal: i Karin. Nu derimod, da det Islandiske Sprog finder daglig flere Værker, og efterat Hjælpemidlerne dertil ved Noffs ere saa anseelig foregede, nu kan der, i denne Hørens, neppe times dem døglærde Verden noget Bedre, end at de Mændmærker paa Nordens Oldsprog, som fortjenes at see Lyset, saa hurtigt, som muligt, udgives i et frændig og nøiagtig, uden at Tiden spildes med at pønsje paa Overføttelse og Anmærkninger; thi hvad vi trænge til, er, uden olt formegen Noie at kunne oversee det Hele, og forvisse os om, hvad de Gamle have sagt; det Øvrige vil komme af sig selv, og, naturligvis, gennem Skjærsilden, komme langt reure og bedre, end den bedste Fortæller i sin Enlighed, med al den ham muelige Fild og Indsigter, maaret at fremføre det.

Jeg veed det vel, saa tænke de fleste Døge lærde ei, og derfor maa vi, blandt Andet, vel endnu en god Grund vente paa Commissionens Udgaven af Velupa og Havamal; men soledes tænker jeg, foruden min Kinghed, Professor Noffs, og den Tænkmænde maa vi talke for, at vi tois modigere kan vente paa nyannante Sange i Danmark, da de, ved Noffs Hørens, alt i Hørens hore Naboer saae Lyset. Denne Tænkmænde Kulde vi fremdeles Været, jeg gæds Hørens, for forelig at anmeldte, og som i Hørens er udfømt med under Titelen: Snorros Edda sammt Skaldg oc Parmed fylgiandi Reginördum. Eptis gæmlum Skinnböckum utgefn af R. Kr. Rask. et Værk, der, naar det, for sin Udgivelse, Kulde været giennemarbeidet, neppe var kommet i vor Tid. - Vel sandt, tois modigere selv end Noffs Kræfte har alt for længe siden den lærde John Olavsen fra Grunnovik, maifommelig i trende Føltvind bearbeidet Værket; men, Kiønde jeg just ikke, med Prof. Noffs i hans Fortale, vil sig, at Videnskabsigheden har affrætte Nogen, fra det at søge Oplysning, vilde det dog sandfærlig visis koste sigesaa megen Tid og Fild at forfætte og rette Arbeidet, som at gjøre det paa fri Haand, og frent vil da Snorros Edda udfomme paa Dansk Grund, hvis man ikke i det Mindste vil indfrænte sig til at levere den med en blot for

stift Overstiftelse. At det imidlertid var ønskeligt, snart at se Bogen udgivet her hjemme, vil Ingen nægte, som under Oldgerandskrigen, ved, hvor vanskeligt det er selv i København at faa Bøger fra Stockholm, og seer at Trykken i den Stockholmske Udgave er langt fra at være saa god og klar, som man maatte ønske, og i Danmark er vent til.

Værkets Indhold er nu følgende: først Guldsgjættning og Dragarædur, som af Professor Nyerups Overstiftelse ventelig ere alle de danske Bøgere, der berede sig om Eligr, keltiske, saa jeg derom kun vil tilføie, at Prof. Rask, mig synes med al Grundmaanteer det for rimeligt, at Snorro er Forfatter til Guldsgjættning, men neppe til Norderget af det følgende.

Dette følgende er Skaldsa, hvortil man gjerne kan regne et blot Skaldsrapport (Undervisning om Skalde-Sproget) og Dragarædur (Oplosning om Verds-Arterne) men ogsaa Malfrædi (Grammatica) som slutter Værket, thi det Hele er færet med berømt Henlyp paa Skalde-Konsten, og giver den Doglæde en islandsk Poesi med tilhørende Prologie, han, som Histo-riker, endig skulde faa.

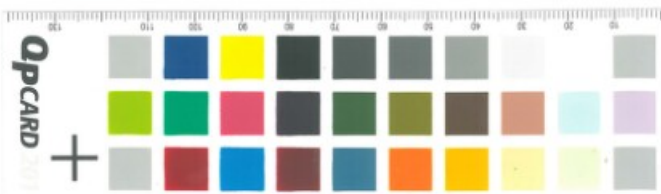
Maager jeg nu troer, man helst maatte betragte Skaldsa som et Afsnit til Rønges-Speilet, og ogsaa sette Døds-Nyten af dens Studium i den Fuldbrændighed og Klarhed, Billedet af islandsk Videnskabelighed i Niddel-Alderen derved kan vinde, saa er det dog ingenlunde den eneste Blotte; thi deels er Skaldsa uundværlig til at forstaae de mange Skalde-Saad, der, om de end er berøede Veget i Poetens, dog have uopdeltelig indfættelse sig i Heltens Historie, og deels kan ikke blot et enkelt af de mange til Exempel anførte Vers, men selv en enkelt poetisk Bemærkelse, og et blot Navn, som ellers ikke findes i islandsk Skrifte, give uventet Oplysning i Old-Granskningen.

Til Bemærkning herom vil jeg anføre, hvad jeg ikke ved en fløgtig Læsning er sikret paa, og synes mig et vigtigt fornemmelig fordi det hæder er blevet en Læse-Artikel i Old-Granskningen, at hvad der i Dannemæske Oldsaa ei kan belægges med et Islandsk Vidnesbyrd, skal agtes døde og magtesløst.

At Saxos mange Fortællinger om Hadding, findes, saavidt jeg veed, et andet Spor hos Islanderne, end nogle Nium, der ligne dem af Hadding og hans Drenning, men tillægges i Snorroes Edda Njord og Skade. Mig falder det nu vist nok aldrig ind, derfor at ringraade det keltiske Sagn, eller at troe, det kun var en forvansket og Udmykning af Mythos om Njord, thi dertil er det meget for godt og skont, da man med Sandhed kan sige, det er Dano-Folkets Historie in nuce; men alligevel er det ikke uvigtigt, at Letterne Hesti og Vagnhest, hos hvem Hadding, efter Saxo, opfostredes, findes nævnte som Letter i Skaldsa (209 og 210) hvor ligeledes Hestgrepa (Hestgreip) staar paa sit Sted, mellem Troldsvinderne.

Sammesteds gjenfinde vi Letter Osote, hvem Saxo, i sitte Bog, leilighedsvis nævner, som forrige Eiermand af den store Guldbider, Nordermandene flygtede for, og, skøndt Thorfaus nok melder, at Osote hos Islanderne fører Navn af Letter-Kongen, skulde jeg dog, indtil videre, snart troe, at Stedet i Skaldsa er det eneste, der herre-tiger os til at anse Osote for en blandt Islanderne nænkundig Letter.

Dog, det Bedste er tilbage. Med Isie har man undret sig over, hos de gamle Islandere inter Spor at finde af det store, halmærkede Sagn, om Amleth, der ene ved Saxo er os oversvøvedet. At den vel store, men dog alt for meget Stærre forsmæende Gram, faaer en Streg over Sagnet, og mener, at hele Tiden om Amleth forliste Daarfab er opløst ved den Bemærkning, at de yngre Islandere kalde en Daare Amleth; det er kun underligt, fordi man snarere skulde ventet, at denne storværdige Mand, der ellers ikke suor paa Islandernes Ord, og plejede at raadsfore sig med Angel-Sachsene, vilde sluttet, at Amleth var et Kæmpe-Navn, der i Tidens Løb havde fortrængt Perlonens vefelige, en Formodning, som næsten bliver til Visshed, naar man i de Angelsachsiske Ord-bøger seer Wemelle oversat ved insipidus. Hvad man end siger, og hvad der end kan indvendes med Fortællingen som Biographie, vedbliver Sagnet om Amleth ligevaldt at høre til de ypperste af alle Folkets Oldsagn, og at vente paa en Dansk

stift Overstætte. At det imidlertid var ønskeligt, snart at se Bogen udgivet her hjemme, vil Ingen nægte, som under Oldgerandskrigen, ved, hvor vanskeligt det er selv i København at faa Bøger fra Stockholm, og seer at Trykken i den Stockholmske Udgave er langt fra at være saa god og klar, som man maatte ønske, og i Danmark er vent til.

Værkets Indhold er nu følgende: først Guldsgjættning og Dragarædur, som af Professor Nyerups Overstættelse ventelig er alle de danske Læsere, der brøde sig om Eligr, keltiske, saa jeg derom kun vil tilføie, at Prof. Rask, mig synes med al Grundmaanteer det for rimeligt, at Snorro er Forfatter til Guldsgjættning, men neppe til Dragarædur af det følgende.

Dette følgende er Skalds, hvortil man gjerne kan regne et blot Skaldsprogmal (Undervisning om Skaldsprog) og Dragarætur (Oplosning om Verds-Arterne) men ogsaa Malfrædi (Grammatica) som slutter Værket, thi det Hele er færet med berømt Henlyp paa Skalds-Konsten, og giver den Doglæde en islandsk Poesi med tilhørende Prologie, han, som Historieskriver, endda skulde saane.

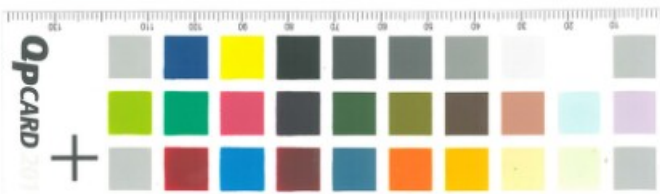
Maager jeg nu troer, man helst maatte betragte Skalds som et Afsnit til Rønges-Speilet, og ogsaa læste Døds-Nyten af dens Studium i den Fuldbrændighed og Klarhed, Billedet af islandsk Videnskabelighed i Niddel-Alderen derved kan vinde, saa er det dog ingenlunde den eneste Blotte; thi deels er Skalds uundværlig til at forstaae de mange Skalds-Kvad, der, om de end er berøede Veget i Poetiken, dog have uopsløst indfattet sig i Folkens Historie, og deels kan ikke blot et enkelt af de mange til Exempel anførte Vers, men selv en enkelt poetisk Bemærkelse, og et blot Navn, som ellers ikke findes i islandsk Skrifte, give uventet Oplysning i Old-Granskningen.

Til Venis herpaa vil jeg anføre, hvad jeg siar ved en snævt Læsning er siædt paa, og synes mig et vigtigt fornemmeligt fordi det hæder er blevet en Læse-Artikel i Old-Granskningen, at hvad der i Dannemæls Oldsagn et kan belægges med et Islandsk Vidnesbyrd, skal agtes hædt og magtfuldt.

At Snorros mange Fortællinger om Hadding, findes, saavidt jeg veed, et andet Spor hos Islænderne, end nogle Nium, der ligne dem af Hadding og hans Drenning, men tillægges i Snorros Edda Njord og Skade. Mig falder det nu vist nok aldrig ind, derfor at ringeagte det fællelige Sagn, eller at troe, det kun var en forspænkning og Udmykning af Mythien om Njord, thi dertil er det meget for høit og flaut, da man med Sandhed kan sige, det er Dants-Folkets Historie in nuce; men alligevel er det ikke uvigtigt, at Letterne Hesti og Vagnhest, hos hvem Hadding, efter Snoro, opfostredes, findes nævnde som Letter i Skalds (209 og 210) hvor ligeledes Hestgrepa (Hestgreip) staar paa sit Sted, mellem Troldsvinderne.

Sammesteds gjensinde vi Letter Osote, hvem Snoro, i fjerde Bog, seiligbedøvis nævner, som forrige Eiermand af den store Guldbider, Nordmændene flygtede for, og, skøndt Thorfaus nok melder, at Osote hos Islænderne fører Navn af Letter-Kongen, skulde jeg dog, indtil videre, snart troe, at Stedet i Skalds er det eneste, der herreter sig os til at anse Osote for en blandt Islænderne naankundig Letter.

Dog, det Bedste er tilbage. Med Isie har man undret sig over, hos de gamle Islænder inter Spor at finde af det store, halmærkede Sagn, om Amleth, der ene ved Snoro er os oversaaret. At den vel store, men dog alt for meget Stærre forsmæende Gram, faaer en Streg over Sagnet, og mener, at hele Tælen om Amleth forstille Daarfskab er opløst ved den Bemærkning, at de yngre Islænder kalde en Daare Amleth; det er kun underligt, fordi man snarere skulde ventet, at denne storværdige Mand, der ellers ikke suor paa Islænderns Ord, og plejede at raadsfore sig med Angel-Sachsene, vilde sluttet, at Amleth var et Kæmpe-Navn, der i Tidens Løb havde fortrængt Perlonens vefelige, en Formodning, som næsten bliver til Vished, naar man i de Angelsachsiske Ordøger seer Wemelle oversat ved insipidus. Hvad man end siger, og hvad der end kan indvendes med Fortællingen som Biographie, vedbliver Sagnet om Amleth ligevaldt at høre til de ypperste af alle Folkets Oldsagn, og at vente paa en Dansk

Ehaffenaar; men fornøieligt er det dog i Skalden (126) at finde Amalops Qvern (Amlet hos Mølle) som et Skaldes-Mærke om Havet, thi disse Ord knyde sig ei blot til Mønter, men ses at være udspøngne af Sagnet hos Esau, hvor man nok kuffer, Amlet kalder Havet den store Veir-Mølle, da Euredriene friste ham, ved at pege paa Serand-Sand, og spørge om han har seet Nogen til Meel.

Kan Sligt end ikke indgyde de ramme Jælanbere lidt mere Agtelse for Osas Sagn, saa kan det dog indgyde Danske mere Mod til at holde paa dem, og dertil er det bestemt.

Ne det ogsaa har glædet mig, i Skalden (209) mellem navnfundige Skønlige at gienfinde Hn af, som jeg knap turde ventet at finde udenfor Hovulfs-Drape, vil jeg her kun som i forbigaaende anmærke, da neppe Nogen for det første tager Del deraf.

N. F. S. Grundtvig.

Udtog af en ung Dames Breve til sin Moder, o. f. v.; see forr. No.

Fortsættelsen af Promenaden i Douvre.

Gode Moder!

Jeg begynder min Spadsfærgang hvor jeg standsede, nemlig ved Papirshattene; jeg er vid paa at have opvakt Din forundring; men undersøgt denne for os fornøiende forundring. Troes Du ikke at den franske Nation kan blive ligesaa virksom og industriøs, som det forhen var friserne? Var det dengang Moden af deres Vaaben, som kom Europa til at skifte, saa vil den nu overlægge den ved sin Industri. Men for at komme tilbage til Papirshattene, som ligne i nogen Afstand Sneas, og Vestre, som ere saa vel forarbejdede, at det er en Umulighed at gjorte af hvilket Løi de ere forfærdigede, og hvad der endnu er mere, man har været saa lykkelig at forfærdige dem efter de smukke Tegninger og Monstere, og paa Tøi med Papir under af forskjellige Farver. Men lad os forlade alle disse Smaating, og be-

give os videre frem i de andre Caser. Her ved Indtrædelsen blønde mine Øine af den glimrende Fargyltning; alt Slags Bronze, prægtigen forgyldt, saasom Candalabred, Væser med vidde, hvis Rigdom overgaar alt det man kan tænke sig. Paa den anden Side af denne Sahl ligge de prægtige Valenciennes Blønder og Maligne Knipslinger, som synes at trættes om af tilstrælle sig vor foretagne Diefast, nær ved dem ligge de smalle urene Skamls, som pudsigt lide om at komme i Betragtning, og deres Skjønhed og Finhed fortjener en ærefuld Betragtelse. En Sahl er ganske alene til Udfillingen af Eholens Skole; man ser det Jern og Malmarkeider til den største Fuldkommenhed, og hvor en økonomisk Raffelov af en og og siden faaen tilstræffer sig Opmærksomheden. Her er ogsaa de overvædsne fine Sabler, som ogsaa ere komne til megen Fuldkommenhed. Man ser her en simpel, men vordende Udfilling af de blinde Formes Arbejder. Disse Raffels Værn, som ere berøvede Staberens stærke Velgjerning, Synet, ere komne saa vidt ved deres Fild og Anstrængelse af deres øvrige Skolever, at de kunne efterligne endel af vore Arbejder. Ved Udgangen viste de prægtigste Kristaller sig for vore Øjne, og fortjente vor hele Opmærksomhed. Candalabredene og de forskellige Former og Dannelser, under hvilke Kristallerne ændringes i denne Sahl, tilhørgeløder i man Erindring Høi-ventyrene, hvor man beskriver de forskellige Sløire; en overvædsen Indbildningskrafts Designe bliver her til Virkelighed. Jeg tænker, og betragter de smaa Dikaler og Vævstøber af en Knuds Langde, de Cæster i deres Slags. Jeg bemærker i forbigaaende alle disse Sagatsler, hvis Form doglig varierer, og som man kalder Heerhæder; men nu er jeg da kommen til den saakaldte Oberkampfs Sahl, hvor tykke Toier vises i deres fulde Glønde; Forverne i Sætherne ere vordigt Mandede; men hvorledes skal jeg smalt Dig Fortidigheden og Skjønheden af de Vævstøber, som her ere udsatte til den offentlige Beundring? men man selv see dem for at troe det; det var saaledes at en gammel Kone som stod nær ved mig, udtalte sig desangaaende, og denne simple Neds afmalte det bedre end nogen Anden. De berømte Daubysens Tapeter

